

Purvu biotopu valsts līmeņa aizsardzības mērķu (FRV) noteikšana: datu izvēle un eksperta apsvērumi

Biotopa kods	7210*
Biotopa nosaukums	Dižās aslapes <i>Cladium mariscus</i> audzes ezeros un purvos
Eksperte	Anita Namatēva
Darbs pabeigts	9.02.2024.
Vispārējās piezīmes	—

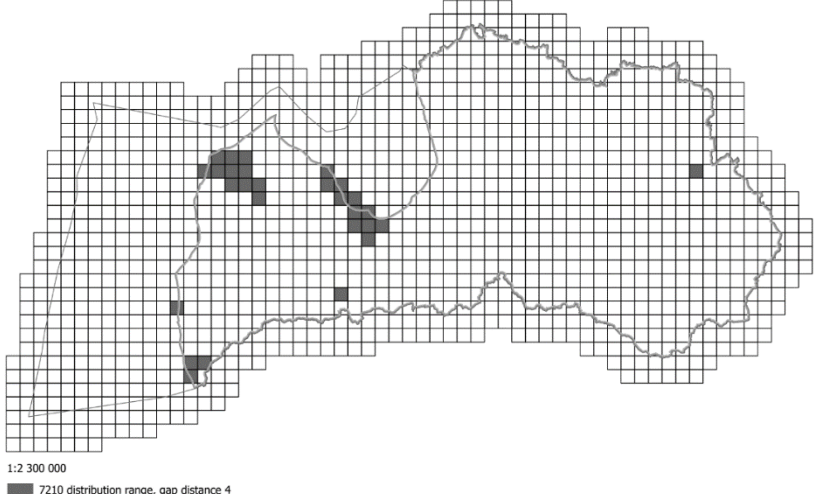
FRA noteikšanā izmantotā metode – novērtēšana laika nogrieznī

REF min, km²	<p>5,57 km²</p> <p>Līdz “Dabas skaitīšanas” projekta biotopu inventarizācijai (2017.–2023. gads), informācija par biotopa izplatību un tā platību bija zināma galvenokārt tikai Natura 2000 teritorijās. “Dabas skaitīšanas” projektā iegūta līdz šim pilnīgākā informācija par biotopa izplatību un platībām. Nav pamata uzskatīt, ka kopš 1990. gada šī biotopa platības Latvijā, salīdzinot ar mūsdienām, ir būtiski mainījušās – iespējams, 7120* platības valstī nedaudz pieaugušas, sekliem ezeriem vai ezeru seklūdēns daļām, ļoti reti arī izstrādātiem kūdras purviem ar karbonātisku pazemes ūdeņu pieplūdi aizaugot ar aslapes audzēm, tomēr trūkst dati korektai platību pārmaiņu salīdzināšanai. Biotopa nozīmīgu platību iznīcināšanas vai izzušanas gadījumi, vismaz ne vērā ņemamās platībās Latvijā kopš 1990. gada nav zināmi. Tāpēc pieņemts, ka references platība ir tāda, kā iegūta “Dabas skaitīšanas” projekta biotopu inventarizācijā (dati DDPS “Ozols”, 01.02.2024.) (4. pielikums).</p>
REF max, km²	<p>5,57 km²</p> <p>Pieņemts, ka platība ir vienāda ar REF min, un tā iegūta tādā pašā ceļā, kā REF min.</p>
REF vid, km²	5,57 km ²
REF periods	<p>1990. gads.</p> <p>Izvēlēts 1990. gads atbilstoši FRV metodikas (Auniņš, Opermanis, 2022) ieteikumam. 1990. gads ir laiks, kad fundamentālās ainavas izmaiņas Latvijā (mežu-lauksaimniecības zemju īpatsvara attiecība u. c.), kas notika no II pasaules kara līdz Latvijas neatkarības atgūšanai, ir nosacīti apstājušās, un šodien ne īstermiņā, ne ilgtermiņā “iepriekšējais stāvoklis” praktiski nav atgriežams. Laika posms starp izvēlēto references gadu un 2023. gadu arī aptuveni atbilst četriem Biotopu direktīvas 17. panta ziņošanas periodiem, un to var interpretēt kā ilgtermiņa tendenci.</p>
HVD min, km²	<p>5,57 km²</p> <p>Nav izmantota platība, ko Latvija sniedza Eiropas Komisijai pirms Natura 2000 teritoriju tīkla izveides Latvijā 2004. gadā (EIONET, 2023; ziņojums par periodu 2001.–2006. gads) – 0,70 km². Šī platība nav balstīta inventarizācijā dabā, jo 2000. gadu sākumā šādu datu par visu Latviju nebija.</p> <p>Pieņemts, ka HDV = REF, jo nav pamata uzskatīt, ka kopš 1990. gada šī biotopa platības Latvijā, salīdzinot ar mūsdienām, ir būtiski mainījušās, vismaz ne vērā ņemamās platībās Latvijā periodā kopš 1990. gada, nav zināmi.</p>

	HDV noteikšanā izmantotas mūsdienās nokartētās biotopa platības (7210* biotopa platības DDPS “Ozols” 01.02.2024.). Skaidrojums pie REF.
HDV max, km²	5,57 km ² Pieņemts, ka platība ir vienāda ar HDV min, un tā iegūta tādā pašā ceļā kā HDV min.
HDV vid., km ²	5,57 km ²
CV, km ²	5,57 km ² (01.02.2024., DDPS “Ozols”)
CO platību summa, km ²	6,65 km ²
Ilgttermiņa tendence, automātiski	—
Vai paredzamas biotopa platības izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	Jā. Purvi ir atkarīgi no hidroloģiskā režīma un līdz ar to no klimata pārmaiņām. Mainoties hidroloģiskajam cikliskumam (LVĢMC, 2017), t. i., ūdens minimuma un maksimuma raksturam, ekstremāliem ārkārtēju notikumu (ekstremāls sausums vai mitrums) biežumam, purvā mainās veģetācijas struktūra, sugu sastāvs un funkcijas (Llorens, 2008). Ja vidējās gaisa temperatūras paaugstinās, ūdens līmenis kļūst zemāks, aktīvais veģetācijas periods pagarinās, palielinās iztvaikošana, kas veicina purva aizaugšanu ar mežu. Latvijā nav pašlaik pētījumu par pašreizējo klimata pārmaiņu ietekmi uz purvu ekosistēmām, taču Eiropā purvi tiek uzskatīti par klimata pārmaiņu visvairāk ietekmēto dzīvotņu grupu (Priede, 2017).
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	Jā.
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	Nē. Šie biotopi galvenokārt dabisku ekoloģisku apstākļu dēļ gandrīz nekad nav sastopami lielās platībās, bet piemērotie apstākļi dabisku iemeslu dēļ reti ir savstarpēji savienoti. Tiek uzskatīts, ka dabiski fragmentētās dzīvotnēs sugu izplatīšanās mehānismu un populāciju pielāgotība šādiem apstākļiem atšķiras no biotopiem, kas dabiskos apstākļos ir savienoti (Jackson, Fahrig, 2013).
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	Nē. References periodā (kopš 1990. gada) šiem biotopiem nav notikusi vērā ņemama samazināšanās.
Vai biotopa izplatības areālam kādā no laika nogriežņiem arī bijušas negatīvas tendences?	Nē. Dati par laiku kopš 20. gs. 90. gadiem (REF periods) nav salīdzināmi, jo dati no 20. gs. 90. gadiem bija mazāk ticami nekā mūsdienās pieejamā informācija, kas saistīts galvenokārt ar datu ieguves mērogu un intensitāti. Par biotopa izplatību valstī precīzāki dati ir iegūti tikai projekta “Dabas skaitīšana” (2017.–2022. gads) rezultātā. Ņemot vērā, ka biotopa izveidošanās notiek ilgā laikā, nav pamata uzskatīt, ka biotopa izplatība pārskata periodā (1990.–2023. gads) vai kādā no starpposmiem būtu vērā ņemami samazinājusies.

Papildjautājumu summa	40
Intervāls	—
Atbilstošs scenārijs saskaņā ar metodikas 8. att. (ilgtermiņa tendence)	<p>1. scenārijs</p> <p>1. $FRV = HDV = CV$</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRA (~2040)</p>
FRA	<p>5,57 km²</p> <p>FRA = CV</p>

FRR noteikšanā izmantotie apsvērumi

Vai izplatības areāla HDV ir visa Latvija?	<p>Nē.</p> <p>1:2 300 000 ■ 7210 distribution range, gap distance 4</p>
Vai biotops aizņem visu iespējamo areālu Latvijā?	<p>Jā.</p> <p>Šis biotops sastopams galvenokārt piejūrā, jo pārējā valsts teritorijā klimats ir kontinentālāks, kas izpaužas kā zemākas gaisa temperatūras ziemā un ilgāki sala periodi (Salmiņa, 2004). Var pieņemt, ka vietās, kur šobrīd zināmas dižās aslapes atradnes, ņemot vērā sugas ekoloģiju, klimata pārmaiņu rezultātā tā var veidot platības, kas nākotnē būs nodalāmas kā biotops 7210* <i>Dižās aslapes Cladium mariscus audzes ezeros un purvos</i>. Šī paša iemesla dēļ arī biotops 7230 <i>Kaļķaini zāļu purvi</i> dabiskās sukcesijas ceļā var attīstīties par 7210*.</p>
Vai biotopa areāls Latvijā ir samazinājies, un pārmaiņas nav saistītas tikai ar uzlabotām zināšanām par biotopa izplatību?	<p>Nē.</p> <p>Ņemot vērā, ka biotopa izplatību nosaka galvenokārt klimatiskie apstākļi, kas klimata pārmaiņu dēļ sugai kļūst labvēlīgāki, nav pamata uzskatīt, ka biotopa areāls būtu samazinājies.</p>
REF min, km ²	—
REF max, km ²	—

REF vid., km ²	—
REF periods	—
HDV min, km ²	—
HDV max, km ²	—
HDV vid., km ²	—
CV (pašreizējais areāls), km ²	2384 km ²
Saskaņā ar Metodikas 8. att. atbilstošs scenārijs	<p>1. scenārijs</p> <p>1. FRV = HDV = CV</p> <p>REF (vēsture) HDV (2004) CV (2024) FRR (~2040)</p>
Vai paredzamas areāla izmaiņas klimata pārmaiņu rezultātā?	—
Vai Latvijā ir >1% biotopa platības ES Boreālajā reģionā, t. i., Latvijai ir starptautiska atbildība attiecīgā biotopa saglabāšanā?	—
Vai Latvijā biotopa platības ir fragmentētas?	—
Vai negatīvie faktori, kas izraisīja samazināšanos, vēl darbojas?	—
Vai biotopa platībai kādā no laika nogriežņiem ir bijušas negatīvas tendences?	—
Papildjautājumu summa	—
Intervāls	—
FRR	<p>2384 km²</p> <p>Biotopa izplatību nosaka dabiski apstākļi, un nav pamata uzskatīt, ka kopš REF perioda 7210* atbilstošie biotopi izzuduši tādā mērā, ka samazinātos izplatības areāls. Tāpēc pieņemts, ka 7210* biotops aizņem maksimālo iespējamo areālu: FRR = CV.</p>

Literatūra un dati

Auniņš A., Opermanis O. 2022. Vadlīnijas sistemātiskai sugu un biotopu aizsardzības mērķu noteikšanai Versija 2.0. Latvijas Universitāte, Dabas aizsardzības pārvalde. Rīga., 89, <https://latvianature.daba.gov.lv/dokumenti/vadlinijas-sistematiskai-sugu-un-biotopu-aizsardzibas-merku-noteiksanai/>.

EIONET 2023. Article 17 web tool, <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>.

- Jackson H. B., Fahrig L. 2013. Habitat loss and fragmentation. Encyclopedia of Biodiversity, Volume 4, pp. 50–58, <http://dx.doi.org/10.1016/B978-0-12-384719-5.00399-3>
- LVĢMC 2017. Pārskats par virszemes un pazemes ūdeņu stāvokli 2016. gadā. Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs, Rīga, https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Udens/stat_apkopojumi/udens_k_valit/VPUK_parskats_2016.pdf.
- Llorens J. L. P. 2008. Impacts of Climate Change on Wetland Ecosystems. Expo Zaragoza 2008: Water and Sustainable Development, <https://www.zaragoza.es/contenidos/medioambiente/cajaAzul/10S3-P2-Perez%20LloresnACC.pdf>.
- Priede A. (red). 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 4. sējums. Purvi, avoti un avoksnāji. Dabas aizsardzības pārvalde. Sigulda.
- Salmaņa L. 2004. Factors influencing distribution of *Cladium mariscus* in Latvia. Annali Botanici Fennici 41: 367–371.

Pielikumi

4. pielikums – aktuālās biotopa 7210* platības (01.02.2024., DDPS “Ozols”), vektordatu slānis.